

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De Passione domini li

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De Passione domini

moritur et in cimiterio cū alijs fratribus sepelitur. Et ecce sup ei⁹ tumulū speciosus excreuit liluz. et qdlibet foliū: aue maria. litteris aureis habebat inscriptū. Currētes omnes ad tam grāde spectaculā. terrā de tumulo effuderunt. et radicem lilij de ore defuncti pcedere reperunt. Intellexerunt ergo cum quāra deuotione illa duo verba dixerat quē dñs tanti honore pdigij illustrauit. **Q**uidā miles a quoddā in via castrū habebat et oēs transeuntes sine miseratione aliqua spoliabat. virginē tamē matres dei quotidie salutabat: nec p aliquo spēdimēto emergēti ab ip̄a salutatione aliqua die cessare volebat. Accidit autē vt quidē vir religiosus et sanctus inde trāsitū faceret. et ip̄m predict⁹ miles cōtinuo expoliari iuberet. Vir autē sanctus rogauit pdoneo: vt ip̄m ad dñm suū deducant: q̄a ad ip̄m habet secreta q̄ proferat. Adductus autē rogauit militem. vt omnes de familia sua et castro cōgregari faceret. vt eis verbum dñi predicaret. Cum autē cōgregati fuissent. ille ait. Nequaquā hic estis omnes: sed aliq̄s adhuc deest. Cui cū omnes se ibidē esse assererēt aiebat. Diligenter pquirete. et aliquē inuenietis abesse. Tunc vnus exclamās dixit: quoniā solus camerarius illuc non venisset. Ille autē dixit. Vere ipse est q̄ solus deest. Pro eo igit cito mittit: et in mediū deducit. Cū autē virū dei vidisset reuolutis terribiliter oculis. caput instar insani agitabat. nec pprius accedere audebat. Vir autē sanctus dixit ei. Adiuuro te p nomē dñi nostri ih̄u xp̄i: vt quis sis nobis edisseras. et ob quā causaz buc veneris palam pandas. Cui ille r̄ndit: Deu adiuratus pdere cogor: inuitus. Ego em̄ nō sum homo sed demon: q̄ formā hoīs accepi. et. xiiij. annis cū hoc milite sicgmāsi. Naz noster princeps me buc misit. vt diē qua hic sue marie salutationez nō diceret. diligētius obseruare: vt in eū potestate accepta ip̄m cōtinuo strangularē. et sic in malis operibus vitā finiēns noster esset. Quacūq̄ em̄ die illā salutationē dicebat. in eū potestātē habere nō poterā. Ecce autē de die in diē diligētius obseruauit. et nullā diem quin eam salutauerit p̄termisit. Hec miles audiēs vehementer obstupuit et ad pedes viri dei se p̄iciēs veniā postulauit. et in meli⁹ deinceps vitā mutauit. Vir autē sanctus dixit demoni. Precipio tibi demon in nomine dñi nostri ih̄esu xp̄i: vt hinc abscedas: et talem haecenus locū possideas vbi nulli gloriosā dei genitricē inuocāti nocere presumas. Hec vbi iussa dedit. demō abscedens euauit. Et miles virū sanctū cū reuerentia et gratiarū actione liberū abire pmisit.

De Passione domini li. 2.

Passio xp̄i fuit ex dolore amara: ex illusione despecta: et ex utilitate multiplici fructuosa. Dolor autē causabatur ex quinq̄. Primo ex eo q̄ ipsa passio fuit ignominiosa: et hoc ppter ignominiosū locū: quia in caluaria vbi malefactorum puniebatur. Propter ignominiosū supplicium quia morte turpissima cōdemnatus est. Crux em̄ supplicium erat latronū. Et licet crux tūc esset multe ignominie: nunc est immense glorie. Unde aug⁹. Crux que erat supplicium latronū nunc transit ad frontes imperatorū. Si tantū honorē deus contulit supplicio suo. quid conferet seruo suo? Propter ignominiosum consociū: quia cū sceleratis deputatus est. id est cū latronibus qui primo erant scelerati: sed postea vnus conuersus est: scz dīmas qui erat a dextris. sicut dicit in euangelio nicodemī. et alius dānatus: scz gesmas qui erat a sinistris. Vni ergo dedit regnū: alteri supplicium. Ambro. Auroz pietatis in cruce pendēs: in singulis negocijs pietatis officia diuidebat. psecutionē apostolis. pacē discipulis. corpus iudeis. crucifixorib⁹ vestimēta patri sp̄m: virgini paranymphū. latroni paradisum peccatoribus infernū: crucē xp̄ianis penitētib⁹ cōmendabat. Ecce testamentū quod fecit xp̄s in morte pendens in cruce. Secūdo ex eo q̄ fuit iniusta quia peccatū nō fecit: et nō est inuētus dolus in ore eius: et ideo q̄ venit indigne pena dolenda venit. De tribus em̄ iniuste p̄cipue cum accusabant. vicz quia tributū reddi. pbibebat: quia se regē dicebat

et quia se filiū dei faciebat. Contra has tres accusa-
tiones dicimus in parascene in persona saluatoris
tres excusationes. Popule meus qd feci tibi &c. vbi
exprobrat xps tria beneficia eis collata. scz libera-
tionē ab egypto. regimē in deserto. plantationes
vinee in loco optimo quasi dicat xps. Accusas me
de redditione tributi: potius gr̄as agere deberes
q: liberaui te a tributo. Accusas me q: dixi me re-
gem potius deberes gratias agere quia regaliter
pauit te in deserto. Accusas me quia me filium dei
dixi: potius deberes gratias agere: q: te in vincā
meā elegi: et in loco optimo plātaui. Tercio ex eo
q: fuit ab amicis: tolerabilior: em̄ esset dolo: si pa-
teret ab his qui aliqua de causa deberēt esse eius
inimici: vel ab his q: essent alieni vel extranei: vel
ab his quibus aliqua incōmoda intulisset. Sed tñ
patitur ab amicis idest ab his qui deberēt esse sui
amici. Item a primis idest ab his de quoz stirpe
natus est. De his duobus dicit in psal. Amici mei
& primi mei. Job. xxx. Noti mei quasi alieni recesserunt a me. Itē ab his qbus multa bona cōtulerat.
Jobānis. viij. Multa bona opatus sum eis.
Bef. O bone ihū q: dulciter cū hoibus cōuersatus
es q: magna et abūdantissima eis largitus es: q:
dura et aspa. p: eis passus es: dura verba: duriora
verbera: durissima crucis to: mēta. Quarto rōne
reuerentis corpis. Unde i figura dauid dicit de
eo. ij. reg. penult. Ipe est quasi tenerrimus ligni
vermiculus. Bef. O iudei lapides estis lapidē p:
cutitis molliorē de quo resonat tinnitus pietatis.
et ebullit oleū caritatis. Itē hiero. Tradit^r est ihē-
sus militibus verberādus et illud sacratissimū cor-
pus pectusq: dei capax flagella secuerūt. Quinto
ex eo q: fuit vniuersalis quia per oēs ptes et em̄es
sensus. Primo em̄ fuit hic dolo: in oculis quia la-
crimatus est: sicut dicit be:re. v. Bef. Ascendit in
altū vt longius audiret: fortiter clamabat: vt nul-
lus excusaret. damozī lacrimas addidit: vt homo
computaret. Alias etiam bis lacrimas fudit: scz in
resurrectione lazari: et sup iherusalē. Itaq: primie
lacrimae fuerūt amoris. Unde et quidā cū vidissent
eū lacrimantē dixerūt. Ecce quomō amabat eum.
Secūdo fuerunt cōpassionis. Sed be tercie fuerunt
doloris. Secūdo fuit in auditu cū ei scz opprobria
et blasphemie irrogate sunt. Xps enim specialiter
quatuor: habuit in qbus opprobria et blasphemias
audiuit. Dabuit em̄ excellētissimā nobilitatem
q: quantū ad diuinā naturā fuit eterni regis filius
et quantū ad humanā de regia stirpe genit^r. ita q:
cū inquantū homo fuit rex regū et dñs dominā-

tium. Habuit ineffabilē veritatē: quia ipse est via
veritas et vita. Unde de se itez dicit. Sermo tu^r
veritas est. filius em̄ est sermo siue verbū patris.
Habuit insuperabilē potestātē quia oīa per ipm
facta sunt: et sine ipso factū est nichil. Habuit insup
singularē bonitatē: q: nemo bonus nisi solus de^r
In his xps audiuit opprobria et blasphemias. pri-
mo quidē quo ad nobilitatē. Mathei. xij. Nonne
hic est filius fabri. Nōne mater eius dicit maria &c.
Secūdo quo ad potestātē. Mathei. xij. Nōne eijcit
demonia nisi i beelzebub principe demonioz. Itē
marth. xvij. Alios saluos fecit seipm non potest
saluū facere. Ecce dicit ipm impotentē cum tamē
adeo potēs extitit: q: psecutores suos sola voce p-
strauit. Nā cū interrogasset quē queritis: et illi re-
spōdissent ihesus nazarenū. et ipse dixisset ego suz
cōtinuo ceciderūt in terrā. Aug⁹. Una vox turbaz
odij ferocē: armis terribilē: sine vllō telo percussit.
repulit: strauit: virtute latētis diuinitatis. Quid iu-
dicaturus faciet: q: indicādus hoc fecit. qd regnatu-
rus poterit: q: moriturus hoc potuit. Tercio quo
ad veritatē. Jobānis. viij. Tu de teipso testimoniū
pibes: testimoniū tuū non est verū. Ecce quia di-
cunt eū mendacē: cū tamen ipse sit via: veritas: et
vita. Hanc veritatē pilatus scire vel audire non
meruit: quia ipm secundū veritatē non iudicauit.
Inchoauit quippe iudiciū a veritate: sed in verita-
te nō permāsit: & ideo de veritate qstionē meruit
inchoare: sed nō meruit solutionē audire. Alia rā-
tio est scdm aug⁹. quare solutionē nō audiuit: q:
cum illā questionē fecisset subito venit illi in mentē
cōsuetudo iudeoz: qua solēbat vnus dimitti in pas-
cha: et ideo statim exijt: et solutionē non expecta-
uit. Tercia ratio est scdm Criso. q: sciebat q: que-
stio tam difficilis indigebat multo tpe et multa dis-
cussione. et ipse ad liberationem xpi pperabat: et
ideo statim exiuit: Legit tamen in euangelio m: co-
demi. q: cū pilat⁹ ihesus interrogasset: qd est veritas?
Ihūs ei respōdit. Veritas de celo est. Et pila-
tus. In terris nō est veritas? Dicit ei ihūs. Quo-
modo potest veritas esse in terris q: iudicat ab his
qui potestātē habēt in terris. Quarto quo ad boni-
tatē. Dicebāt em̄ ipsum esse peccatorem in corde.
Jobānis. ix. Nos scimus q: hic homo peccōr est. Se-
ductoie in sermone. Luc. xij. Cōmouit populū do-
cens p vniuersam iudeā: incipiens a galilea vsq:
huc. Legis p:uaricatoie in ope. Jobānis. ix. Nō
est hic homo a deo q: sabbatū non custodit. Tercio
fuit in odoratu: quia magnū fetorē sentire potuit
in loco caluarie vbi erāt corpora fetida mortuozū

Unde dicit in scolastica historia q̄ caluarie pro-
prie est os capitis humani nudū. Unde et q̄ ibi de
collabant rei. et multa ossa capiti ibi displa erant
dicebat caluarie locus vel caluarium. Quarto fuit
in gustu. Unde cū clamaret scio dederūt ei acetum
cū mirra et felle mixtū vt ex aceto citius moreret.
et ipsi custodes a custodia citius liberarent. dicit
enī crucifixos citius mori si acetū bibāt. et ex mirra
pateret olfactus: et ex felle gustus. Aug⁹. Pro me
ro replet sinceritas aceto. inebriat felle dulcedo.
adicit innocentia reo. moritur vita pro mortuo.
Quinto fuit in tactu q̄ in oibus partibus corporis
a plāta pedis vsq̄ ad verticē nō fuit in eo sanitas
de hoc aut̄ qualiter in oibus sensibus dolor habuit
dicit bern⁹. Caput angelicis tremendū spiri-
tibus densitate spinarū pungit. facies pulchra p̄ fi-
lij hominū sputis iudeoz deturpat: oculi lucido-
res sole caligant in morte: aures q̄ audiunt angeli-
cos cantus audiunt peccatoz insultus. os q̄ docet
angelos felle et aceto potat. pedes quoz icabeliū
adorat quoniā sanctū est cruce clauo affigunt. ma-
nus que formauerūt celos sunt in cruce extense et
clauis affixe. corpus verberat: latus lancea perforat
Et qd̄ plura? Non remāsit in eo nisi lingua: vt pro
peccatozib⁹ exoraret. et matrē discipulo comenda-
ret. **B** Sed o eius passio fuit ex illusione despe-
cta. Quatuor enī viabus fuit sibi illusum. **P**rimo
in domo anne vbi recepit sputa. alapas. velatio-
nem oculoz. **B**er⁹. Vultū tuū bone ihū desiderabi-
lem in quē desiderant angeli p̄spicere sputis in-
quauerūt: manib⁹ percuferūt. vello p̄ derisione
opuerūt nec amaris vulnerib⁹ pepercerūt. **S**ed o
in domo berodis qui cū fatuū et non sane mentis
estimās ex eo q̄ nullū ab eo respōsus habere potu-
erat: p̄ derisione enī veste alba induit. **B**er⁹. Tu hō-
es et habes fertū de florib⁹. et ego deus et habeo
coronā de spinis. Tu habes cyrosbecas in manib⁹
et ego habeo clauos defixos. Tu in albis vestib⁹
tripudias. et ego p̄ te derisus fui ab herode in ve-
ste alba. Tu tripudias cū pedib⁹: et ego laboraui
cū meis pedibus. Tu in choreis brachia extendis
in modū crucis in gaudiū: et ego ea in cruce exten-
sa habui in opprobriū. Ego in cruce dolui. et tu in
cruce exultas. Tu habes latus apertū et pectus in
signū vane glorie. et ego lat⁹ effusus habui p̄ te.
Tamē reuertere ad me et suscipiā te. Sed quare
dñs tēpore sue passionis corā berode pylato et iu-
deis sic racebat? **D**ui⁹ triplex est ratio. **P**rima rō
est q̄ non erāt digni audire suā respōsionē. **S**ed o
quia cū peccauerat p̄ locacitatē. et ideo x̄ps vo-

luit satisfacere p̄ racurnitatē. **T**ercia q̄ quicquid
respōdebat totū calumniabant et deprauabant.
Tercio in domo pylati vbi milites clamidē cocci-
neam arcū dederunt ei: arcū dñe in manu dederūt
et coronā spineā sup caput eius posuerūt. et genu
flexo dicebāt. Ave rex iudeoz. **I**lla aut̄ spinea co-
rona dicit fuisse de iunciis marinis. quoz acies nō
minus spina est dura et penetratiua. **U**n̄ et sangui-
nem de capite credit illa corona spinea extraxisse
Unde ber⁹. Caput illud diuinū multiplici spinarū
densitate vsq̄ ad cerebrū confixū est. **D**e aia sunt
tres opinioes. vbi sc̄ anima principalē habeat
sedē. sc̄ vel in corde p̄pter illud. **D**e corde exeunt
cogitatioes male et. **U**el in sanguine. p̄pter illud
Acutia. **A**nima omnis carnis in sanguine est. **U**el
in capite. p̄pter illud et inclinato capite tradidit
sp̄m et. **H**anc triplicē opinioez iudei ipso facto
vidētur scuisse. **N**ā vt eius aiam a corde euellerēt
quesierūt ipam in capite cū spinas vsq̄ ad cerebrū
infixerūt. **Q**uesierūt in sanguine cū eius venas in
mauib⁹ et pedibus aperuerūt. **Q**uesierūt in corde
cū eius latus perforauerūt. **C**ontra has tres illusio-
nes in parascue p̄mittit ante reuelationē cru-
cis tres adoratioes dicentes. **A**gyos et. quasi ter
adorātes: ter illudum p̄pter nos. **Q**uarto in cruce.
Matth. xxvij. **P**rinapes sacerdotū illudentes eus
cū seniorib⁹ et scribis dicebāt. **S**i rex israel est de-
scendat nūc de cruce et credimus ei. **B**er⁹. **S**up hūc
locū. **I**nterim paciētiā magis exhibet humilitatē
et comendat: obediētiā implet. caritatē pficit.
In his nempe virtutū genis quatuor crucis cor-
nua ornant. et supeminētiō: caritas: a dextris obe-
diētiā. a sinistris paciētiā: radix oim virtutū humi-
litas in p̄fundo. **H**ec oia que x̄ps passus est. **B**er⁹.
breuiter recogit dicens. **M**emo: ero q̄ diu vixi
ro laborū quos p̄tulit in p̄dicando. fatigationū in
discurrendo. vigiliarū in orādo. temptationū in ieiun-
nando: lacrimarū in cōpartiendo. infidiarū in collo-
quendo: postremo cōuicioz sputo:ū. colapho:um
subsannationū: clauoz: exp̄: obrationū. **T**er-
cio passio ei⁹ fuit vtilitate multiplici fructuosa. **C**u-
iūs vtilitas potest esse triplex. sc̄ peccatoz remis-
sio. gratie collatio: et gl̄ie exhibitio. **E**t hec tria nō
tantur in titulo crucis. q̄ ih̄s quo ad primū. nazā-
renus quo. ad sc̄m rex iudeoz: quo ad terciū q̄
ibi erimus oēs reges. **D**e eius vtilitate dicit aug⁹.
Culpā deleuit x̄ps p̄sentem: preteritā: et futuram
Preterita peccata tulit ea remittēdo: p̄sentia ho-
mines ab eis retrahēdo. futura gratiā qua vitare
tur cōferendo. **D**e eius etiam vtilitate dicit aug⁹.

De passione Domini

Admiremur: gratulemur. amemus. laudemus: ad
 oremus: quoniam per redemptoris nostri mortem de tenebris
 ad lucem: de morte ad vitam: de corruptione ad
 incorruptionem. de exilio ad patriam. de luctu ad
 gaudium vocati sumus. Quis vtilis autem modus redemptio
 nis nostre fuerit. patet ex quatuor rationibus vicis
 quia fuit acceptissimus ad placandum deum. congruen
 tissimus ad curandum morbum: efficacissimus ad attra
 hendum genus humanum: prudentissimus ad expugnandum
 humani generis inimicum. Primo ergo fuit ac
 ceptissimus ad placandum et reconciliandum deum. quia
 sicut dicit anselmus in libro. Cur deus homo. Nil
 asperius et difficilius potest homo pati ad honorem dei
 spiritus et non ex debito quam mortem. Et nequaquam magis
 homo potest se dare deo. quam cum se morti tradidit ad
 honorem ipsius. Et hoc est quod dicit episcopus. v. Tradidit
 semetipsum oblationem et hostium deo in odorem suavitatis
 Qualiter autem fuit sacrificium nos deo placans
 et reconcilians. dicit augustinus. de trinitate. Quid tam
 grate suscipi posset. quam caro sacrificij nostri corpus
 et factum sacerdotis nostri: Ut quoniam quatuor: consi
 derantur in omni sacrificio. cui offeratur. quid offeratur.
 per quibus offeratur: et quis offerat. idem ipse
 vnus vnusque mediator: per sacrificium pacis reconcilians
 nos deo. vnus cum ipsa maneret cui offeratur
 vnus in se faceret. per quibus offeratur. vnus ipse esset
 qui offeratur et quod offeratur. De hoc autem etiam
 qualiter per christum sumus reconciliati dicit idem augustinus.
 quod christus est sacerdos et sacrificium. deus et templum.
 Sacerdos per quem sumus reconciliati. sacrificium quo
 sumus reconciliati. deus cui sumus reconciliati. templum
 in quo sumus reconciliati. Unde quibusdam habet
 reconciliati onem parumpenditibus. augustinus. in persona
 christi exprimat dicens. Cum esses inimicus patri meo
 reconciliaui te per me cum esses longe ego veni ut redire
 merer te: cum inter omnes montes et silvas errares
 quesivi te inter lapides et ligna inueni te. et ne lupum
 ferarumque rapido ore laniareris. collegi te bu
 meris meis portavi te: patri meo reddidi te labora
 ranti. sudanti. caput meum spinis opposui: manus meas
 clavis obici: lacum lacum aperui: totum non dicam iniu
 riam: sed asperitibus laniatus sum. sanguinem meum
 fudi. animam meam posui ut coningerem te michi. et
 tu diuideris a me. **S**ecundo fuit congruentissimus
 ad curandum morbum. Congruitas autem attendit
 ex parte temporis. ex parte loci. et ex parte modi. Ex par
 te temporis quia ad factus fuit et peccauit in mense
 marcio feria sexta et hora sexta. et ideo christus pati vo
 luit in marcio quoniam in die qua fuit annuncius fuit et
 passus. Item in feria sexta et hora sexta. Secundo ex

parte loci quoniam locus sue passionis tripliciter conside
 rat. scilicet aut communis: aut specialis: aut singularis.
 Locus communis fuit terra. promissio. specialis cal
 varie locus singularis crux. In loco communi primum
 homo fuit formatus: quoniam in partibus illis iuxta damas
 cum in agro damasceno dicitur fuisse formatus. In
 loco speciali fuit sepultus: quia ibidem ubi christus passus
 est. ad dicitur fuisse sepultus. licet autem tunc non sit.
 cum secundum hieronymum. adam in ebriam morte sepultus fue
 rit. sicut etiam ioseph. xiiij. expulso babet. In loco sin
 gulari fuit deceptus: non quod in illo ligno in quo christus
 passus est. adam fuit deceptus. sed per rationem dicitur: quod
 sicut ad dicitur deceptus fuit in ligno: ita christus passus fuit
 in ligno. In quadam tamen historia grecorum dicitur quod
 in eodem. Tercio ex parte modi curandi qui quidem
 modus fuit per similia: et per contraria. Per similia
 quoniam sicut dicit augustinus. in libro de doctrina christiana.
 Per feminam deceptus: per feminam natus. Homo homi
 nis: mortalis: mortalis: morte mortuus: liberatus
 Ambrosius. Et terra virgine ad dicitur christus ex virgine.
 Ille ad ymaginem dei: hic ymago dei. Per mulierem
 stulticia per mulierem sapientia. Nudus ad dicitur nudus
 christus. Mors per arborem: vita per crucem. In deserto
 adam: in deserto christus. Per contraria quoniam primum
 homo secundum gregorium. peccauerat per superbiam inobediens
 nam et gula. Voluit enim assimilari deo per scientie
 sublimitatem. et a gredi precepti dei limitem. et gustare
 pomi suauitatem. Et quoniam curatio habet fieri per con
 trarium. ideo iste modus satisfaciendi congruentissimus
 fuit. quia fuit per humiliationem diuine volun
 tatis impletionem et afflictionem. De his tribus ad
 philippum. iij. Humiliauit semetipsum. quo ad primum
 factus obediens. quo ad secundum vsque ad mortem. quo ad
 tertium. **T**ercio fuit efficacissimus ad trahendum
 genus humanum. Numquid enim saluo libertatis
 arbitrio: magis ad amorem suum et fiduciam genus hu
 manum attrahere potuit: Qualiter autem hoc ad
 mortem nos attrahat dicit bernardus. Super omnia reddit te
 amabilem bone iherusalem: calix quem bibisti. opus redemptio
 nis nostre. hoc omnino amorem nostrum facile vendit
 eat. totum tibi hoc est quod nostrum amorem et blandius
 allicit et iustus erigit. et citius stringit. et vehemens
 tius afficit. Etenim ubi te exinanisti. ubi te natu
 ralibus radijs exuisti. ibi pietas magis emicuit.
 ibi caritas plus euulsi. ibi gratia amplius radia
 uit Qualiter autem ad fiduciam. dicit ro. viij. Qui etiam
 proprio filio suo non peccat sed per nobis omnibus
 tradidit illum: quomodo non etiam omnia cum illo no
 bis donauit. De hoc etiam bernardus. Quis non rapiatur
 ad spem impetrandi fiduciam. qui eius attendit cor

b ij

De passione Domini

poris dispositionē videlicet caput inclinātū ad osculū. brachia extēsa ad amplexū. manus pforatas ad largiendū. latus apertus ad diligendū. pedū affixionem ad nobiscū cōmanendū. corporis extensiones ad se totū nobis impendendū. **¶** Quarto fuit prudētissimus ad expugnādū humani generis inimicū. Job. xxvi. Prudētia eius percussit superbum. Et vitulo. Nunquid poteris cape leuiathan hamo? Christus em̄ hamū sue diuinitatis abscederat sub esca humanitatis. Et dyabolus capere volēs escā carnis captus est ab hamo diuinitatis. De hac prudenti captione dicit aug⁹. Venit redemptor: et victus est deceptor. Et qd fecit redemptor: captiu⁹ tori nostro? Tēte dit multicipulā crucem suaz posuit in ea escā sanguinē suaz. Ipse aut voluit fundere sanguinē non debitoris: ppter qd recessit a debitoribus. Huiusmodi debitū apostolus vocat cyrographū quod quidē xps tulit: et cruce affixit. De quo cyrographo dicit aug⁹. Sua peccatum a dyabolo mutauit cyrographū scripsit. fideiussorē dedit. et vltra posteritati creuit. Tunc em̄ a dyabolo peccatū mutauit: quādo cōtra pceptū dei sue prauē uitioni vel suggestioni p̄sentit. cyrographū scripsit. quando manū ad pomū ventum porrexit fideiussorē dedit quādo adam peccato cōsentire fecit: et ne vltra peccati posteritati creuit. **¶** Contra igitur contumaces hanc redemptionē qua nos de inimici potestate reducit. Bern⁹. exprobriādo dicit in p̄ona xpi. Popule meus ait dñs. qd tibi facere potui et nō feci: Quid cause est qd inimico meo magis liber seruire q̄ michi: nec ille creauit vos: sed nec pascit: Si parua hec videntur in gratis. non ille sed ego redemi vos. Quo p̄cio? Non vtiq; auro corruptibili vel argento: nō sole aut luna: non saltem angeloz aliquo: sed proprio vos cruore redemi. Ceteru si necq; tam multiplici iure debitū est a vobis eicere famularū. om̄is om̄ibus mecū saltem et denario diurno cōuenite. Et q; in mortem xpi tradiderit. iudas p̄ auariciā: iudei p̄ inuidiā. pylatus p̄ timorē. ideo videndū esset de pena a deo his inflata merito huius peccati. Sed de pena et origine iude inuenies in legēda sancti matthe: de pena et exadio iudeoz in legēda sancti iacobi minoris. De pena aut et origine pylati in quadā hystoria licet apocrista sic legif. **¶** Sicut quidā rex nomine tirus qui quandā puellā noīe pilam: filiā cuiusdā molen dinarij noīe atus carnaliter cognouit: et de ea filiū generauit. Pila aut ex nomine suo et noīe patris sui quid dicebat atus: vñū nomē composuit. et nato puero imposuit nomē pylatus. Cū

aut pylatus tres annos haberet: ipsa pila ad regem transmisit. Habebat aut rex filiū de regina coniuge sua: qui sepe pylato coetaneus videbat. Ipsi dū annos discretiōis attigissent sepi⁹ luctamine. pugna: et funda aduicē colludebāt. Sed regis legitim⁹ filius vt genere erat nobilio: sic in omni loco pylato inueniebat strenuio: et omni genere certaminis aptior. Ob hoc pylatus iuidie liuore cōmōtus. et felleo dolore stimularus fratrem suū latēter occidit. Qd rex audicēs vebemēter doluit. et cōtione cōuocata: quid de scelerato et homicida faciendū sit filio requisit. Qui eū omnes reū mortis eē vnanimiter acclamauerūt. Rex aut ad se reuersus: iniquitatē iniquitate noluit duplicare sed ipm p̄ tributo qd annuatim debebat romanis obfidē misit. tum volens innoxius esse ab occasione filij. tum a tributo romano: cū cupiēs liberari. Tunc em̄ ipis erat rome filius regis frācie. quē similiter rex miserat romā p̄ tributo. Huic pylat⁹ associatus: cū se ab eo monb⁹ et industria p̄celli videret eum inuidie stimulis agitat⁹ occidit. Sed cū romanū qd de eo faciendū esset inquireret dixerunt. Nisi si supuxerit qui fratrem necauit. obfidē iugulauit. republice plurimū vtilis erit. et colla ferocū hostium ferōx ipse domabit. Dixerūt ergo. Cū reus mortis habeat in pontos insulā gentibus illis que nullū partim iudicis. iudex p̄ficiat. si forte eius nequitia ipsoz cōtumacia edomet si non qd meruit patiat. Missus igitur pylat⁹ ad gentē ferocē et suo iudicū pempricē. nō inscius ad quos missus sit et qd pendula vite sue sentētia. tacite rem considerās vitā seruare voluit. et gentē nequā ipse mēnis et p̄missis. supplicio et p̄cio penit⁹ subiugauit. Quia igitur tam dure gentis victor: extitit. a pontos insula p̄tius pilatus nomē accepit. Herodes aut hominis illius industria vt audivit. versucijs eius cōgaudens ipse versutus eū ad se munerib⁹ et inter nuncijs inuitauit. et sup iudeam et iherusalē potestatem et vicem suā ei tradidit. Qui cū pecuniā innumerabilē congregasset. nesciente herode romā adijt et infinitā pecuniā tiberio imparo: obtulit. et ab eo sibi dari qd ab herode tenebat munerib⁹ impetrauit. Huiuscemōdi causa facti sunt inimici pylatus et herodes quoad usq; tpe passionis dñi eus sibi recōciliant: eo qd dñm ad se misit. Alia causa inimicie assignat in hystoria scolastica. Quidam em̄ se filiū dei faciens multos de galileis seduxerāt. quos cū in garizim deduxisset vbi dixerat se ascensurū in celū supueniens pylatus ipm cū omnibus occidit. timēs ne similiter iudeos seduceret.

De passione Domini

Ob hoc facti sunt inimici: quod herodes perfidebat galileis. Et utraque causa potuit esse vera. Cum autem pylatus dominum iudeis crucifigendum tradidisset: timens tamen offensam tiberij cesaris. eo quod condonasset sanguinem innocentem: quendam sibi familiare pro sui excusatione ad cesarem destinavit. Interea cum tiberius morbo graui teneret nuncia eidem quod hierosolimis quidam medicus esset qui omnes morbos solo verbo curaret. nesciens quod eum pylatus et iudei occidissent. Dixitque volustiano sibi priuato. Uade citius transpartes marinas: dicesque pylato ut hunc medicum michi mittat qui me pristinae sanitati restituat. Cum ille ad pylatum uenisset: et mandatum imperatoris exposuisset eidem: territus pylatus. xiiii. dierum indutias postulauit. Infra quod spacium dux volustianus quandam matronam que fuerat familiaris ihesu nomine veronicam ubi nam christus ihesus inueniri posset interrogasset ait. Deu dominus meus et deus meus erat: quem pylatus pro inuidia traditus condempnauit. et crucifigiprecepit. Tunc ille nimis dolens ait. Vehementer doleo: quia quod michi dominus meus iusserat exple re non valco. Cui veronica. Dominus meus cum predicando circuiret: et ego eius presentia nimis inuicite carem volui michi ipsius depingi ymaginem: ut dux eius priuaret presentia: michi saltem prestaret solacium ymaginis sue figura. Cumque linteam pictori deferres pingendum dominus michi obuiauit: et quo tenderem requisit. cui cum uie causam aperuisses a me petijt pannum. et ipsum michi venerabili sua facie reddidit insignitum. Imaginis ergo huius aspectu si dominus tuus deuote intuebitur. continuo sanitatis beneficio potitur. Cui ille. Est ne huiusmodi ymago auro vel argento comparabilis? Cui illa. Non sed pio affectu deuotionis. Tecum igitur proficiscar et uidentem cesari ymaginem deferaz et reuertar. Venit igitur volustianus cum veronica roma: dixitque tiberio imperatori. Ihesum a te diu desideratum. pylatus et iudei iniuste morti tradiderunt: et pro inuidia crucis patibulo affixerunt. Venit igitur matrona quedam mecum ipsius ihesu ymaginem deferens: quam si deuote prospexeris morbo sanitatis tue beneficium obtinebis. Cesar igitur pannis sericis uiam sterni fecit. et ymaginem sibi presentari precepit. Qui morbo ut eam fuit intuitus sanitatem pristinam esse affectus. Poncius igitur pylatus imperio cesaris capif et roma perducit. Audiens cesar pylatus aduenisse. nimio furore contra eum repletus eum ad se adduci fecit. Pylatus autem tunicam domini inconsultem secum detulit. quam induta coram imperatore portauit. Morbo ut imperator eum uidit omnem iram deposuit et ei potius assurrexit. nec sibi dure in aliquo

loqui preualuit. et qui in eius absentia uidebat tam terribilis et ferus nunc in eius presentia inuenit quod ammodo mansuetus. Cumque eum licentia morbo contra eum terribiliter exanderet: se miserum clamans quod ei furore sui pectoris minime ostendisset. Statimque eum reuocari fecit iurans et contestans quod filius mortis esset. nec phas sit eum uiuere super terram. Qui ut eum uidit. continuo eum salutauit et omnem animi ferocitatem abiecit. Mirant omnes: mirabatur et ipse quod sic contra pylatum dum abesset exanderet: et dum presentens esset nil ei aspere loqui posset. Tandem diuino nutu uel forte alicuius christiani suasu: ipsum illa tunica expoliari fecit. et contra eum pristinae animi ferocitatem morbo resumpsit. Cumque de hoc imperator plurimum miraret. dictum est sibi quod illa tunica fuisset domini ihesu. Tunc imperator ipsum in carcere recepit iussit. donec sapientium consilio deliberaret quid de eo fieri oporteret. Data est igitur in pylatum sententia ut morte turpissima damnaret. Audiens hoc pylatus cultello proprio se necauit: et tali morte uitam finiuit. Cognita cesar morte pylati dixit. Vere mortuus est morte turpissima cui manus propria non pepercit. Mole igitur ingenti alligatus. et in tyberim fluum immergitur. Spiritus uero maligni et sordidi corpori maligno et sordido gaudentes: et nunc in aquis nunc in acre rapietes mirabiles inundationes in aquis mouebant: et fulgura: tempestates: tonitrua. et gradines in aere terribiliter generabant: ita ut cuncti timore horribili tenerent. Quapropter romani eum a tyberis fluuio extrahentes derisionis causa ipsum uennaz deportauerunt. et rodano fluuio imiserunt. Queniam dicit quasi uia gebenne: quia erat tunc locus maledictionis. Uel potius dicit bienna: eo quod ut dicit biennio sit constructa. Sed ibi nequa spiritus non defuerunt ibidem eadem operantes. Hoies ergo illi tantam infestationem demonum non ferentes uas illud maledictionis a se remouerunt: et illud sepeliendum lausanne ciuitatis territorio commiserunt. Qui cum nimis prefatis infestationibus grauarentur ipsum a se remouerunt. et in quodam puteo motibus circūsepro immerferunt: ubi adhuc relatione quorundam quedam dyabolice machinationes ebullire uidentur. Hucusque in predicta hystoria apocrypha legitur. Que utrum recitanda sit lectoris iudicio relinquitur. Nota tamen quod in hystoria scolastica legitur quod pylatus a iudeis accusatus est apud tyberium: de uolenta innocentium interfectione: et quod iudeis reclamantibus ymages gentiliu in templo ponebat. et quod pecuniaz repositam in carbanam in suos redigerat usus inde facies aqueductum in domum suam. Et per his oibus depo-

ratus est lugdunū in exilium unde oriūsus fuerat. ut ibi in opprobriū gētis sue moreret. Potuit esse si tamē illa historia cōtinet veritatē: quia primo iā edictū dederat ut lugdunū in exiliū deportaret. et q̄ ante reuersionē volutiani ad impatorē ibi fuerit deportat⁹. S; postmodū tyberius iudicēs qualiter xpm occidisset ips̄ de exilio educi et ad se romā adducifecit. Eusebi⁹ aut̄ et beda in suis cronicis nō dicunt ipm in exiliū relegatū sed tm̄ q̄ in mltas calamitates incidēs ppria manu se peremit.

De festiuitatibus que occurrūt infra tempus reconciliationis

Dico de festiuitatibus que occurrunt infra tempus deuotionis: qd̄ incepit ab adam et durauit vsq; ad moysen. qd̄ tempus representat ecclesia a septuagesima vsq; ad pascha: sc̄q̄ tur videre de festiuitatib⁹ que eueniūt infra tempus reconciliationis. quod tempus representat ecclesia a pascha vsq; ad octauā pentecostes.

De resurrectione chisti lii A

Resurrectio xpi tertia die a passione ipsius facta est. Circa aut̄ ipsam resurrectionem dñicam septē per ordinē sunt cōsideranda. Primo qualiter verū sit: q̄ tribus diebus et tribus noctibus in sepulcro iacuit. et in tertia die resurrexit. Secdo quare nō statim ut mortuus est resurrexit. sed vsq; in diem tertiū expectauit. Tercio qualiter resurrexit. Quarto quare resurrectionē suam accelerauit: nec vsq; ad generalē resurrectionē distulit. Quinto ppter qd̄ resurrexit.

Sexto quotiēs apparuit resurgēs. Septimo qualiter sanctos patres qui erāt in limbo inde edux. et quid ibi egit. Circa primū notandū q̄ xps tribus diebus et trib⁹ noctibus i sepulcro fuisse dicit scdm̄ aug. p̄ synodochen. ut prima dies accipiat secundū partē sui postremā. secūda dies scdm̄ se totam et integrā. tertia scdm̄ partē sui primam. et fuerūt tres dies. Et quilibet horū dierū suā noctem habuit p̄cedēre. Tunc em̄ scdm̄ bedā mutatus est ordo et cursus dierū ac noctū. Antea em̄ dies p̄cedebant: et noctes sequebant: post passionē aut̄ hic ordo mutatus est. ita q̄ noctes p̄cedunt et dies sequunt. Et hoc misterio cōgruit. quoniā homo primo de die gratie cecidit in noctē culpe. p̄ xpi autē passionē et resurrectionē. de nocte culpe rediit ad diē gratie. Circa scdm̄ sciendū est q̄ cōueniens fuit ut nō statim quādo mortuus fuit xps resurgeret. sed vsq; i diez tertiū expectaret: ppter quinq; rationes. Primo ppter significationē ut sc̄q; hoc significaret q̄ lux sue mortis curauit nostram duplā mortē. et ideo vna die integra. et duab⁹ noctibus iacuit in sepulcro. ut per diem intelligat lux sue mortis: p̄ duas noctes nostra duplex mors. Et hāc rationē assignat glo. sup̄ illud luc. xxiij. Dicitur xpm̄ pati etc. Secdo ppter p̄bationē quia sicut in ore duoz vel triū testū stat omne verbū. sic in tribus diebus expit̄ quis oē factū. et ideo ut mortē bene p̄baret: et se p̄basse ostēderet. tribus dieb⁹ iacere voluit in sepulcro. Tercio propter sue potestatis ostensionē: q̄ si statim resurrexisset: nō videre f̄ potestātē habere ponendi a iam suā sicut resurgēdi. Et becratō videt rang. i. cor. xv. sup̄ illo. Quā xps mortuus est. etc. Ideo inquit de morte p̄mittit. ut sicut vera mors ostendit. ita vera resurrectio ostēdat. Quarto ppter rastiurandoz p̄figurationē. Hāc rationē assignat petr⁹ rancē. dicēs. Tres dies voluit esse sue sepulture q̄ in celo fuit restauraturus. q̄ in terra reparaturus q̄ apud inferos redēpturus. Quinto ppter triplicis status iustoz rēp̄sentationē. Hanc rōem assignat greḡ. sup̄ ezechiel. dicēs. Sexta feria xps passus est. sabbato quicuit in sepulcro: dñico aut̄ die resurrexit a morte. Presens aut̄ vita ad huc nobis sexta feria est quia in angustijs et dolorib⁹ cruciamur. Sed sabbato quasi in sepulcro quiescimus q̄ requiē anime post mortē inuenimus. Dñico autē die a cōdicionē octauo. cū corpore a morte resurgimus. et in gloria anime. etiā cū carne gaudem⁹. Dolor ergo nos in sexta feria. requies in septima. et gl̄ia excipit in octaua. hec greḡo. Circa tertiū